

Pomorze
Zachodnie

Ogrody
Przelewice

Biuletyn informacyjny

Ogrodów Przelewice

numer
3/2023

Województwo zachodniopomorskie jest regionem o ponadprzeciętnej atrakcyjności turystycznej, kulturalnej i kulinarnej, wyróżniającym się w skali całego kraju. Sama natura uczyniła z niego turystycznego giganta. Wyjątkowym czynią go nie tylko urokliwe zakątki turystyczne, ale również kultura ludowa i dziedzictwo kulinarne. Te ostatnie są dość „młode”, ale stale i dynamicznie rozwijają się, tworząc nowy dorobek regionu. Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego, wykorzystując potencjał regionu, prowadzi szeroki zakres działań promujących Pomorze Zachodnie. Jednym z takich przykładów jest Festiwal Tradycji Pomorza Zachodniego.

Kultura Pomorza Zachodniego jest różnorodna i bogata. Wynika to z zawiłości historycznych oraz losów kilku ostatnich pokoleń zamieszkujących nasz region. Na festiwalu mamy przekrój kultury, zachodniopomorskich smaków oraz rękodzieła, rzemiosła i różnych aktywności mieszkańców. Co roku swój talent, pasję i umiejętności prezentują podczas Konkursu Tradycji Kulinarnej Pomorza Zachodniego Koła Gospodyń Wiejskich. Jest też Przegląd Zespołów i Kapel Ludowych, czyli przestrzeń dla tych, którzy kultywują tradycje ludowe w kulturze muzycznej. Ważnym punktem programu są także nagrody i wyróżnienia przyznawane zachodniopomorskim sołtysom, którzy odgrywają bardzo istotną rolę w budowaniu wizerunku i tradycji wsi.

Ogrody Przelewice i cały zespół folwarczny, ze względu na swoją historię, otoczenie, naturalny potencjał oraz walory przyrodnicze w pełni wpisują się w założenia takiego wydarzenia. Chcemy, żeby to miejsce było domem obywateli wiejskich, w którym będziemy cyklicznie spotykać się z Kołami Gospodyń Wiejskich, zespołami ludowymi, lokalnymi twórcami, pasjonatami smaków, ekologii i kultury. Aby jeszcze bardziej zwiększyć jego atrakcyjność samorząd województwa prowadzi w nim kompleksową modernizację. Nowe oblicze zyska m.in. pałac, dwór, oranżeria, spichlerz wraz z rozlewnicą jak i ogród.

Kolejna edycja Festiwalu Tradycji Pomorza Zachodniego, który już na stałe wpisał się w krajobraz naszego regionu, za nami. Dziękuję wszystkim za liczne przybycie i wspólnie spędzony czas. Do zobaczenia za rok!

Olgierd Geblewicz

Marszałek Województwa
Zachodniopomorskiego

Gala Sołtysa i konkurs Sołtys Roku 2023

Jednym z wydarzeń Festiwalu Tradycji Pomorza Zachodniego była Gala Sołtysa, w trakcie której w uznaniu zasług dla rozwoju Pomorza Zachodniego Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego nadał najwyższe regionalne odznaczenia złotą Odznaką Honorową Gryfa Zachodniopomorskiego Paniom Sołtyskom i Panom Sołtysom: Sławomirowi Bukowcowi, Jolancie Desce, Bogusławowi Drabiukowi, Henryce Gąsiorowskiej, Ryszardowi Graczykowi, Janowi Kacprzakowi, Elżbiecie Kasprzyk, Stanisławowi Mączce, Mariuszowi Rutkowskiemu, Bogdanowi Szafrąnskiemu, Teresie Szymborskiej, Emilii Wołoszyn, Wioletcie Zientek, Wioletcie Zbytek.

Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego postanowił również wyróżnić srebrną odznaką: Edmunda Dubika, Iwonę Hańkiewicz, Teresę Jakimiuk, Joannę Kluskę, Agnieszkę Kołodziejską, Annę Krywionek, Wiesławę Pilżys, Macieja Radomiaka, Annę Sokołowską. Odznaczenia wręczali Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego Olgierd Geblewicz wraz z Wicemarszałkiem Olgierdem Kustoszem. Wszystkim odznaczonym jeszcze raz **GRATULUJEMY!**

Podczas Gali Sołtysa odbyła się finał XI edycji konkursu „Sołtys Roku”, który jest organizowany przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego od 2013 roku. Celem konkursu jest promocja najbardziej aktywnych sołtysów działających na rzecz społeczności lokalnej. Sołtys odgrywa bardzo istotną rolę w budowaniu wizerunku i tradycji wsi, reprezentuje sołectwo, zwołuje zebrania wiejskie i m.in. realizuje uchwały rady gminy. Sołtysi sprawują swoją funkcję społecznie, często kosztem własnego wolnego czasu. Umożliwiają zapoznanie się z uchwałami rady jak najszerzszemu kręgowi mieszkańców sołectwa i biorą udział w posiedzeniach komisji rady gminy. W uroczystości uczestniczyli również radni Sejmiku oraz parlamentarzyści: senator Magdalena Kochan i poseł na Sejm Grzegorz Napieralski. Podczas gali odbył się koncert duetu Jackpot.

SOŁTYS ROKU 2023

Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego, doceniając rolę jaką pełnią sołtysi, podjął decyzję o cyklicznej organizacji konkursu. Do XI edycji konkursu Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego pn. „Sołtys Roku” 2023, wpłynęło 66 zgłoszeń sołtysów z terenu województwa zachodniopomorskiego. W toku konkursu wyłonionych zostało trzech sołtysów, którzy uhonorowani zostali tytułem „Sołtysa Roku” i nagrodą finansową w wysokości 6000,00 zł. Ponadto wyróżnionych zostało 20 sołtysów, którzy otrzymali nagrodę finansową w wysokości 500,00 zł.

1. **Anna Sobczyńska**, sołtys sołectwa Bielin, gmina Moryń
2. **Edyta Gajewska**, sołtys sołectwa Ślázowo, gm. Przelewice
3. **Monika Kosińska**, sołtys sołectwa Trzebieszewo, gmina Kamień Pomorski

WYRÓŻNIENIA KONKURSU „SOŁTYS ROKU” 2023

1. **Iwona Hańkiewicz** – sołtys sołectwa Kowalki, gm. Tychowo
2. **Szymon Herman** – sołtys sołectwa Jaglisko, gm. Bierzwik
3. **Anna Kucharczyk** – sołtys sołectwa Machliny, gm. Czaplinek
4. **Jadwiga Mazur** – sołtys sołectwa Krzywin, gm. Widuchowa
5. **Iwona Jeszke** – sołtys sołectwa Krzywnica, gm. Stara Dąbrowa
6. **Patrycja Strugała** – sołtys sołectwa Bronikowo, gm. Mirosławiec
7. **Agnieszka Kołodziejska** – sołtys sołectwa Niemieńsko, gm. Drawno
8. **Patrycja Tułaza** – sołtys sołectwa Chłopowo, gm. Krzęcin
9. **Danuta Borkowska** – sołtys sołectwa Czarnogłowy, gm. Przybiernów
10. **Wiesława Pilżys** – sołtys sołectwa Suliborek, gm. Recz
11. **Katarzyna Kupczyk** – sołtys sołectwa Gądnio, gm. Moryń
12. **Urszula Mroczek** – sołtys sołectwa Dołgie, gm. Drawsko Pomorskie
13. **Łukasz Nowak** – sołtys sołectwa Oborzany, gm. Dębno
14. **Ewa Połczyńska** – sołtys sołectwa Żuków, gm. Przelewice
15. **Małgorzata Jasek** – sołtys sołectwa Kościuszki, gm. Osina
16. **Emilia Szafran** – sołtys sołectwa Dziwnów Górny, gm. Dziwnów
17. **Jacek Pietrzak** – sołtys sołectwa Rosnowo, gm. Manowo
18. **Adrian Pawłowski** – sołtys sołectwa Nosalin, gm. Postomino
19. **Daniel Pakos** – sołtys sołectwa Wilkowice, gm. Postomino
20. **Beata Klepuszewska** – sołtys sołectwa Gościnko, gm. Karlino

RADA KRAJOWA KRAJOWEGO STOWARZYSZENIA SOŁTYSÓW

W dniach 19-20 maja 2023 r. odbyła się Rada Krajowa Krajowego Stowarzyszenia Sołtysów. Pierwszego dnia w hotelu „Alma & Spa” w Barlinku 80 delegatów uczestniczyło w obradach walnego posiedzenia Rady Krajowej Krajowego Stowarzyszenia Sołtysów. Drugiego dnia delegaci wzięli udział w FTPZ, a o godz. 18 członkowie Zarządu Głównego KSS wzięli udział w Gali Sołtysa.

Festiwal Tradycji Pomorza Zachodniego

W weekend 20-21 maja po raz drugi w historii Przelewic odbył się Festiwal Tradycji Pomorza Zachodniego. Barwne koncerty, regionalne przysmaki i moc świetnej zabawy!

Festiwal wpisał się już na stałe w kalendarz wydarzeń cyklicznych w Ogrodach Przelewice i podobnie jak w tamtym roku przyciągnął tłumy odwiedzających. Dwudniowe wydarzenie Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego jest motywacją do prezentacji bogactwa kulturowego i kulinarnego mieszkańców regionu. Festiwal daje możliwość poznania różnych aktywności społeczeństwa, rękodzieła, rzemiosła i malarstwa. Jest również doskonałym miejscem do poznania regionalnych smaków. Promocja lokalnych produktów odbywała się na zorganizowanej „Alei Zachodniopomorskie Smaki – produkty tradycyjne Pomorza Zachodniego”. Odwiedzający kosztowali wyśmienite potrawy Kół Gospodyń Wiejskich i rozkoszowali się zachodniopomorską tradycją. Wydarzenie jest także okazją do promocji kultury i turystyki naszego województwa. Pobudza wyobraźnię mieszkańców Pomorza Zachodniego do włączania się w innowacyjne projekty.

W trakcie festiwalu odbyły się liczne atrakcje dla całych rodzin. Można było odwiedzić wystawy, pokazy, wziąć udział w warsztatach, konkursach czy przedstawieniu teatralnym. Była też strefa, gdzie znajdowały się stare traktory, motocykle i maszyny rolnicze. Nie zabrakło atrakcji dla najmłodszych, jak park zabaw i animacji oraz wesołego miasteczka.

W tym wydaniu relacje z wielu tegorocznych atrakcji Festiwalu Tradycji Pomorza Zachodniego:

- Bezpłatne zwiedzanie Ogrodu Dendrologicznego
- Konkurs Tradycji Kulinarnej Pomorza Zachodniego
- Aleja Zachodniopomorskie Smaki – produkty tradycyjne Pomorza Zachodniego
- Pysznosci Kół Gospodyń Wiejskich
- Występy zespołów ludowych, solistów
- **II Przegląd Zespołów i Kapel Ludowych**
- Interaktywna strefa dla dzieci
- Miejska instytucja kultury – Teatr Lalek „Pleciuga” ze Szczecina
- Botaniczna Piątka – edycja wiosenna
- Warsztaty wokalnoinstrumentalne
- Zielony zakątek roślin kwitnących
- Ekozabawy i konkursy
- Wystawa starych traktorów, maszyn rolniczych i motocykli
- Przejazd zabytkowym powozem
- Wystawa rzeźb w drewnie,
- Stowarzyszenie Miłośników Kolei Wąskotorowych Semafor z Ińska
- Izba Historyczna z Pełczyc
- „Miasteczko Dobrych Praktyk” – zorganizowane przez Lidera Pojezierza z Barlinka i LGD z województwa zachodniopomorskiego
- Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Pyrzycach
- Pokaz tresury psa policyjnego

oraz:

• **Jubileusz 90-lecia powstania Ogrodu Dendrologicznego**

- Nadchodzące wydarzenia w Ogrodach Przelewice
- Trwające prace inwestycyjne w Ogrodach Przelewice

Konkurs Tradycji Kulinarynych Pomorza Zachodniego

Podczas festiwalu odbyła się druga edycja Konkursu Kulinarnego skierowanego do Kół Gospodyń Wiejskich, stowarzyszeń i zorganizowanych grup sołeckich z terenu województwa zachodniopomorskiego.

Konkurs ma na celu nie tylko popularyzację dziedzictwa kulinarnego Pomorza Zachodniego, ale także poszukiwanie potraw lub produktów, które mogłyby zostać wpisane na Listę Produktów Tradycyjnych prowadzoną przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Głównymi celami konkursu są prezentacja dorobku i tradycji kulinarnych Kół Gospodyń Wiejskich oraz regionalnej kuchni opartej na lokalnych, tradycyjnych i regionalnych produktach żywnościowych. Organizacja konkursu docelowo ma aktywizować środowiska wiejskie opierając się o lokalne zwyczaje i umiejętności. Ważnym elementem identyfikacji regionalnego dziedzictwa kulinarnego może być potencjalna budowa produktu turystycznego i marki regionu.

Zadaniem konkursowym było przygotowanie „na żywo” menu w dwóch kategoriach do wyboru: I – zupa i przystawka lub danie główne, II – deser lub wypiek. Jury oceniało walory smakowe, wygląd potrawy, a także związek dania z regionem, jego tradycjami oraz zastosowanie produktów z województwa zachodniopomorskiego, wpisanych na Listę Produktów Tradycyjnych Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

W I kategorii pierwsze miejsce w konkursie otrzymało KGW Linówek z potrawą „Ziemniaki w Towarzystwie”. Drugie miejsce zajęło Stowarzyszenie Green World z „Ziemniakiem pychotka”, trzecie miejsce otrzymało KGW Strzebielewo i „Gąska na szarej, szara na gąsce”. Decyzją Jury w II kategorii przyznano trzy główne miejsca. Pierwsze miejsce Koło Gospodyń Wiejskich Przećminianki w Przećminie i „Rolada z pigwą i kremem kawowym”. Drugie miejsce – Koło Gospodyń Wiejskich Pławnisie z wypiekiem „Staropolskie ciasto drożdżowe z kruszonką i rodzynkami, podane ze świeżym masłem i dżemem”, zaś trzecie miejsce otrzymało KGW z Trzebieszewa z deserem „Wiewiórka z trzebieszowskiego podwórka”. Łącznie w konkursie, poza nagrodami głównymi, przyznano 17 wyróżnień. Laureaci konkursu otrzymali nagrody pieniężne o wartości od 500 zł do 3000 zł.

Aleja Zachodniopomorskie Smaki

– produkty tradycyjne Pomorza Zachodniego

W drewnianych domkach, zlokalizowanych w Alei Zachodniopomorskie Smaki wystawcy zaprezentowali najlepsze tradycyjne, lokalne i regionalne produkty. Uczestnicy festiwalu kupowali pyszne produkty i trunki wpisane na Listę Produktów Tradycyjnych, prowadzoną przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Spacerując aleją, można było znaleźć stoisko Jolanty Stachurskiej i skosztować smakowitych wyrobów rybnych – Ryby z wyspy Wolin, a także „Ryby Zubowicz” Natalii Zubowicz oraz paprykarz dziwnowski.

Były z nami Koła Gospodyń Wiejskich: z Karska, Dobrzan, Bogucina, Wkrzanek, Suchania oraz Towarzystwo Przyjaciół Karska i okolic, sołectwo Roścęcino. W Przelewicach oczywiście nie zabrakło szerokiego wyboru miodów, jak: Pasieka Medus – Miody Puszczy Barlineckiej czy Miody Pojezierza Drawskiego – Katarzyna Bondaruk, obecne było również Gospodarstwo Pasieczne „Cuda z Ula” Tomasza Sadowskiego, Pasieka z Pasją Paweł Hawran i Pasieka „Miody Jana” Jana Olszańskiego. Pyszne miody pitne znajdowały się w domku Manufaktura Skarb Templariuszy. Dla fanów mocniejszych trunków zorganizowano stoisko Destylarni Sedina, a dla koneserów piwa Browar Colberg Piotra Małetka.

Jakość, wyjątkowe cechy i właściwości tych produktów wynikają ze stosowania tradycyjnych metod produkcji, stanowią element dziedzictwa kulturowego regionu, w którym są wytwarzane oraz są elementem tożsamości społeczności lokalnej.

FESTIWALOWA SCENA

Przelewicka scena była pełna emocji! Bez wątpienia muzyczną scenę ubarwiły występy zespołów regionalnych, wśród nich były m.in. zespoły: Bajka z Biełlinka, przelewicki Zespół Folklorystyczny Jutrzenka, Optymiści, Zespół Śpiewaczy Dąbrówka czy Studio Gitary GCK z Dolic oraz reprezentacyjny Zespół Pieśni i Tańca „Szczecinianie”. Zaśpiewali też soliści m.in. Zofia Weimann, Oliwia Rybak, Anna Vedmidska i Antoni Płaczek, który jest laureatem zeszłorocznego Przeglądu Piosenki Rozrywkowej w Ogrodach Przelewice.

Na zakończenie dnia wystąpił zespół De Mono, a po nich dr SWAG. Oba zespoły zrobiły niesamowite show i przyciągnęły tłumy. Kto miał jeszcze siłę na dalszą zabawę został na dyskotekę pod gwiazdami.

W drugim dniu festiwalowych atrakcji Wicemarszałek Województwa Zachodniopomorskiego Olgierd Kustos� wraz z Wicestarostą Powiatu Pyrzyckiego Ewą Gąsiorowską-Nawój wręczyli podziękowania członkom OSP z powiatu pyrzyckiego za trud, poświęcenie i piękną służbę. OSP w Pyrzycach zaprezentowało musztrę oraz pokaz udzielania pierwszej pomocy.

W niedzielę odbył się II Przegląd Zespołów i Kapel Ludowych z regionu. W skład Jury wchodził członek kapeli PoPieronie i Krzysztof Kamiński z Zespołu Pieśni i Tańca Szczecinianie. Po wysłuchaniu 29 zespołów i kapel Jury wyłoniło czterech laureatów. Nagrodę pieniężną o wartości od 1000 do 4000 zł otrzymali:

I miejsce – SWATY Będzino (4000 zł)

II miejsce – RUTKA Goleniów (3000 zł)

III miejsce – FALA Stare Bielice (2000 zł)

Wyróżnienie i nagroda o wartości 1000 zł powędrowała do OSADA PIEŚNI Grodno.

W niedzielny wieczór wystąpiła też kapela PoPieronie z Żywca i porwała widownię do śpiewów i tańców.

BOTANICZNA PIĄTKA PRZELEWICE

– edycja wiosenna

Botaniczna Piątka to ogólnopolski cykl imprez sportowych w formie biegów i marszów na dystansie 5 km oraz biegów dziecięcych rozgrywanych w ogrodach botanicznych. Wydarzenie w Przelewicach organizowane jest przez grupę Botaniczna Piątka, Stowarzyszenie „Biegiem w Las” oraz Ogrody Przelewice. Główny cel zawodów to propagowanie aktywności fizycznej, będącej nieodłącznym elementem zdrowego stylu życia, a zwłaszcza biegania i marszu jako najbardziej przystępnych form ruchu.

Tej wiosny Botaniczna Piątka była częścią drugiej edycji Festiwalu Tradycji Pomorza Zachodniego, urozmaicając program wydarzenia.

W zawodach udział wzięło ponad 150 dorosłych uczestników, którzy pokonali trasę 5 km oraz niespełna 40 dzieci rywalizujących na dystansach od 150 do 1000 m.

W kategorii OPEN kobiet triumfowały:

1. Bożena Szubert 00:22:04
2. Karolina Kędzierska 00:22:06
3. Grażyna Iłowiecka 00:22:17

W kategorii OPEN mężczyzn na podium stanęli:

1. Paweł Turbak 00:17:24
2. Łukasz Szymański 00:17:40
3. Tomasz Waszczuk 17:59

Poza najlepszymi w kategoriach OPEN nagradzane były także najszybsze trójki w poszczególnych kategoriach wiekowych M15 – 70+ oraz K15 – 70+. Dodatkowo uhonorowany został najstarszy zawodnik biorący udział w imprezie, a był nim Pan Jan Kaczmarek (kat. M70+). Patronat honorowy nad zawodami sprawował Wicemarszałek Województwa Zachodniopomorskiego Pan Olgierd Kustosz.

Kolejna okazja do wzięcia udziału w imprezie, a tym samym do odwiedzenia Ogrodu Dendrologicznego w Przelewicach pojawi się już 30 lipca podczas wydarzenia „Botaniczna Piątka Przelewice – edycja letnia”.

Zapisy są już otwarte, dostępne na stronie

www.botaniczna5.pl

Moc atrakcji i dobrej zabawy!

Ogrody Przelewice wiedzą, że Festiwal Tradycji Pomorza Zachodniego ma wielu różnych odbiorców. Z tego powodu dwudniowe wydarzenie wypełnione było wieloma atrakcjami. Na placu za oranżerią znajdowała się strefa byłych pracowników Państwowego Wieloobiektowego Gospodarstwa Rolnego w Gościnie, które powstało w 1972 r., zaś zlikwidowano je w 1990 r. PGR Gościno obejmowało powierzchnię 7 tys ha, a pracowało tam aż 680 osób. W przelewickiej strefie można było podziwiać stare traktory, maszyny rolnicze i motocykle. Najstarsza maszyna pochodziła z 1956 r. Był to niezwykle ciągnik Volvo BM 350, który był wyprodukowany w Szwecji, a właścicielem jest Pan Leszek Nowak. Odwiedzający strefę byłych pracowników PGR mogli przypomnieć sobie dawne czasy lub dowiedzieć czegoś nowego. Jeden z byłych pracowników PGR opowiadał, że na salceson mówiono kiedyś „cwaniaczek”. Dlatego, że w czasach PRL nie można było go wywieźć za granicę kraju... Dużą atrakcją była przejażdżka zabytkowym powozem.

Festiwal to także wystawy, pokazy, konkursy i ekozabawy. Na placu folwarcznym znajdowała się wystawa rzeźb w drewnie Pana Grzegorza Witkowskiego, pasjonata, aktywnego członka PTTK. Gdy jego dzieci dorosły, powrócił do marzeń z dziecięcych lat i nauczył się rzeźby. Rzemieślnik współpracuje z Muzeum Archeologicznym w Stargardzie i tam też można obejrzeć jego prace. Na festiwalu było Stowarzyszenie Miłośników Kolei Wąskotorowych Semafor z Ińska, które m.in. promuje kolej oraz trasy rowerowe Pomorza Zachodniego. Na folwarku nie zabrakło przedstawicieli Izby Historycznej z Pelczyc. Założycielami izby są entuzjaści historii, którzy od lat zbierają pamiątki dotyczące zamierzonych oraz teraźniejszych dziejów gminy Pelczyce.

Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Zachodniopomorskiego przygotował koło fortuny z tematycznymi pytaniami i upominkami. Podczas festiwalu odbyły się także pokazy „Szalonego Profesora” przy użyciu ciekłego azotu. Przy stoisku Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Pyrzycach można było wykonać analizę skła-

du masy ciała, dzięki temu dowiedzieć się m.in. o swojej masie mięśniowej, masie kości, ocenie fizycznej i wieku metabolicznym. Ponadto PSSE robiła pomiar ciśnienia krwi oraz pomiar tlenu węgla w wydychanym powietrzu. PSSE promuje zdrowy tryb życia i zachęca do aktywności fizycznej oraz odpowiedniego żywienia. Były też edukacyjne pokazy tresury psa policyjnego, prowadzone przez funkcjonariusza Komendy Powiatowej Policji w Pyrzycach. W sobotę na polanie za pałacem odbyły się konkurencje z podziałem na kategorię męską i żeńską. Panie i panowie rzucali wałkiem lub kaloszem, sześć osób otrzymało nagrody, m.in. wyposażoną skrzynkę z narzędziami czy suszarkę do włosów.

Podczas Przeglądu Zespołów i Kapel Ludowych, który odbył się drugiego dnia Festiwalu Tradycji Pomorza Zachodniego, zorganizowano warsztaty wokalne i instrumentalne. Warsztaty były prowadzone przez członków Kapeli PoPieronie oraz Krzysztofa Kamińskiego z ZPiT Szczecinianie i skierowane były do zespołów biorących udział w Przeglądzie, a także wszystkich chętnych. Uczestnicy mieli okazję poznać technikę śpiewu i gry na skrzypcach, specyficzne dla Beskidu Żywieckiego. W niedzielne popołudnie Teatr Lalek „Pleciuga” ze Szczecina przedstawił interaktywny spektakl pn. „Karmelek”.

Na festiwalu utworzone zostało „Miasteczko Dobrych Praktyk”. Lokalne grupy działania prezentowały swoje działalności i zachęcały do aktywnego włączania się w tematy ważne dla lokalnej społeczności. Wśród nich byli m.in.: Stowarzyszenie „Lider Pojezierza” z Barlinka i LGD Stowarzyszenie Wiejskiej Inicjatywy Rozwoju.

Na terenie wydarzenia można było zobaczyć banery przedstawiające wizualizacje modernizowanych obiektów, a także przyszłe place zabaw w Ogrodzie Dendrologicznym i krótkie opisy dotyczące planów na przyszłość.

Jubileusz 90-lecia powstania Ogrodu Dendrologicznego

W 2023 roku obchodzimy Jubileusz 90-lecia Arboretum w Przelewicach!

Przelewice mają długą i ciekawą historię. Początki sięgają szlacheckiego rodu von Schack. Pierwsze wzmianki dotyczące tej rodziny w Przelewicach pochodzą z 1437 r. W 1799 r. Otto Friedrich Ludwig von Schack i jego siostra, Juliana Luiza, hrabina von Czettritz sprzedali dobra przelewickie Augustowi Heinrichowi Borgstede z Berlina. Tajny nadradca finansowy Borgstede zlecił w Przelewicach budowę pałacu oraz parku w stylu angielskim. Kolejnym nabywcą majątku był książę August Pruski, który kupił ziemię i pałac jako zabezpieczenie przyszłości zarówno swojej, jak i metresy oraz siedmiorga dzieci. Wprowadził on w parku gwiaździsty układ dróg obsadzanych drzewami. W ten sposób utworzono kwatery, które prawdopodobnie wykorzystywane były pod uprawę roślin ozdobnych. Przez kolejne długie lata zmieniali się właściciele majątku, wprowadzając swoje poprawki w pałacu. Jednak bez fachowej ingerencji w park, który rozrastał się na dużej powierzchni terenu. Dopiero w 1933 r. dr Conrad von Borsig, przemysłowiec z Berlina, przekształcił park przypałacowy w ogród dendrologiczny. Jako członek niemieckiego Towarzystwa Dendrologicznego sprowadził do ogrodu wiele ciekawych gatunków i nasadzał je według przygotowanej wcześniej koncepcji. Arboretum zostało stworzone z pasją, gdy drzewa w parku miały już ponad 100 lat. Borsig oddał się całkowicie ogrodnictwu. Choć jego rodzina prowadziła interesy na Śląsku, on sam przyjechał do Przelewic.

Z czasów założenia Arboretum na terenie ogrodu zostało niewiele drzew. Wpływ na to miała II wojna światowa, a także aukcje drzew, które spowodowane były wysoką inflacją. Przez co wiele olbrzymich okazów zostało wówczas zniszczonych. Do dziś w ogrodzie można podziwiać karłowe świerki, jałowce oraz zachowane bez śladów chorobowych sosny wejmutki. Na uwagę zasługują różnorodne żywotniki zachodnie, wysokie na 22 m i miłorzęby dwuklapowe. W kolekcji ogrodu dendrologicznego znajduje się wiele okazów roślin chronionych występujących na terenie parku naturalnie (cis i bluszcz) oraz introdukowanych (wiciokrzew pomorski, sosna limba, sosna kosodrzewina, jarząb brekinia, wawrzynek wilczełyko). Rośliny rzadkie i chronione są też reprezentowane w runie parkowym (kopytnik, czermień błotny, kosaciec żółty) i na rabatach bylinowych (dyptam jesionolistny). Najstarsze zadrzewienia arboretum przelewickiego liczą około 180–250 lat. Są to: wiąz szypułkowy, sosna wejmutka, żywotnik zachodni, miłorząb chiński, modrzew europejski, platan klonolistny i robinia akacjowa. Przetrwały również stare, pięk-

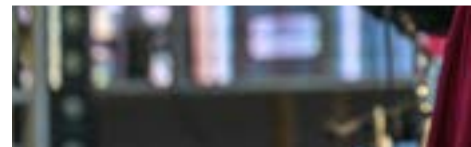
ne okazy naszych cisów, jesionów, wiązów, jaworów, buków, lip, topól i sporadycznych dębów. Na zlecenie Borsiga, architekt Heydenreich z firmy Späth, zaprojektował układ przestrzenny ogrodu z doбором roślin drzewiastych. Arboretum składa się z siedmiu zasadniczych zespołów florystycznych. Określenia zespołów „japoński, wrzosowy, śródleśny, świerkowy, źródłany, kwiatowy i zimozielony” wyrażają specyficzny charakter kompleksu. Zasoby ogrodu to około 1300 gatunków drzew, krzewów i roślin zielnych, które tworzą to miejsce naprawdę wyjątkowym. Obszar ogrodu źródłanego zachwyca, otoczony wysokimi jesionami, gatunkami japońskiego klonu i lipami, jest miejscem relaksu wielu odwiedzających. Znajdują się tam drzewa i krzewy, które lubią podmokłe tereny, dzięki czemu cudownie rozkwitają. Jest tam zagrożona wymarciem i pod ścisłą ochroną *Myrica* tzw. woskownica. To aromatyczna roślina, stosowana dawniej w Europie w piwowarstwie, wykorzystywana również jako repelent. Na źródłisku króluje tulejnik amerykański, znaleźć tam można także funkię i pełnik europejski, który rośnie też w okolicach trzech stawów.

W 2006 r. Centrum Badawczo-Wdrożeniowe zdecydowało się na rozpoczęcie odtworzenia ogrodu wiecznie zielonego Borsiga. Posadzono wtedy różne odmiany różaneczników, azalie i kalmie. W 2022 roku została ukończona modernizacja tego ogrodu. Odtworzono ścieżki i uzupełniono kolekcję hortensji. W ogrodzie posadzono również kalmie szerokolistne (*Kalmia latifolia*), które są zimozielonym uzupełnieniem dla różaneczników i azalii. Zachowane bukszpany, kaliny i mahonie przez zimę pozostają ciemnozielone, przede wszystkim doskonale znosząc niskie temperatury. Dzięki realizacji zadania pn. „Modernizacja kolekcji Ogrodu Dendrologicznego w Przelewicach” udało się ukończyć dwa odcinki kamiennych ścieżek wytyczonych według map z 1960 r. sporządzonej przez geodetę Ministerstwa Rolnictwa inż. Władysława Kluzę.

Jubileusz 90-lecia w Ogrodzie Dendrologicznym to bardzo ważne wydarzenie. Historia tego miejsca przekłada się na wartość kulturową Pomorza Zachodniego. Dokonania poprzedników zarówno tych z XIX w., jak i późniejszych przyczyniły się do stworzenia cennej przyrodniczej perły dostępnej dla każdego turysty. Zróżnicowany teren i piękno przyrody sprawiają, że Ogród Dendrologiczny jest prawdziwą oazą spokoju.

FESTIWAL NA

FOTOGRAFII

Prace inwestycyjne w Ogrodach Przelewice

W 2021 r. gmina Przelewice przekazała Samorządowi Województwa Zachodniopomorskiego za- bytkowy kompleks o powierzchni ok. 57 ha, w skład którego wchodziły obiekty wpisane do rejestru za- bytków: Ogród Dendrologiczny, pałac, dwór, oran- żeria oraz dawne budynki obory, gorzelni, spichle- rza, stajni, wozowni, stodoły, mleczarni i cielętnika. W październiku 2022 r. Ogrody Przelewice podpisa- ły umowę z firmą Expert z siedzibą w Dolicach na wykonanie pierwszego etapu prac inwestycyjnych. Przedmiot przetargu i umowy podzielono na sześć zadań inwestycyjnych. Prace obejmą modernizację ogrodu, oranżerii, pałacu, dworu, spichlerza, roz- lewni wraz z zagospodarowaniem terenu obiekt- ów. W ramach inwestycji zaplanowano adaptację obiektów do nowych funkcji. Modernizacji poddany został pałac wraz ze zmianą sposobu użytkowania pierwszego piętra, z funkcji laboratoryjnej na noc- legową. W obiekcie docelowo powstanie 16 po- koi trzyosobowych z niezbędnym wyposażeniem. Parter zostanie dostosowany do wydarzeń konfe- rencyjno-szkoleniowych. Przebudowana zostanie również piwnica, która nadal będzie pełnić funkcję gastronomiczną. Choć jej położenie nie ulegnie zmianie, będzie ona zdecydowanie większa.

Na terenie Ogrodu Dendrologicznego w Przelewi- cach zostanie utworzony plac zabaw oraz wiata dla około 100 osób. Zagospodarowanie małej polany polegać będzie na stworzeniu strefy rekreacji i wy- poczynku z wiatą dla około 30 osób. W ogrodzie powstanie taras widokowy, miejsca na ogniska oraz ogólnodostępne toalety. Utworzone zostaną ele- menty małej architektury tj. ławki, kosze na śmieci... Jednym z elementów uatrakcyjnienia ogrodu będzie altana na wyspie przeznaczona do wypoczynku dla zwiedzających. Oficyna z 1880 r. usytuowana na pla-

cu folwarcznym przechodzi kompleksowy remont konserwatorski wraz ze zmianą sposobu użytkowa- nia i głęboką termomodernizacją. Budynek Dworu zostanie siedzibą Instytucji Ogródów Przelewice – Zachodniopomorskiego Centrum Kultury Obszarów Wiejskich i Edukacji Ekologicznej oraz Centrum Infor- macji Turystycznej.

Gruntowny remont przejdzie również oranżeria. Prace modernizacyjne wpłyną na odnowienie szaty roślinnej wzbogaconej o rośliny kwitnące. Pozosta- ła część budynku zostaną przystosowane do celów edukacyjnych, kulturalnych i wystawienniczych. Pod szklany dach zostaną wprowadzone motyle i inne formy bezkręgowców. W północnej części budynku nadal będzie znajdować się pracownia ceramiczna i plastyczna, która zostanie w pełni wy- posażona na potrzeby warsztatów. W spichlerzu zo- staną zlokalizowane pomieszczenia biurowe, wysta- wiennicze i konferencyjne, dzięki którym budynek będzie wykorzystywany jako siedziba różnych orga- nizacji. Obiekt zostanie przystosowany do prowa- dzenia działalności Lokalnej Grupy Działania Lider Pojezierza, której charakter jest komplementarny z instytucją Ogrody Przelewice. W budynku dawnej rozlewni Lider Pojezierza utworzy „Pomorskie Cen- trum Kulinarne” przeznaczone do celów przetwa- rzania, produkcji i dystrybucji żywności pochodze- nia roślinnego i zwierzęcego. Zaplanowano również utworzenie w budynku pracowni renowacji mebli oraz pracowni szwalniczej Kół Gospodyń Wiejskich.

Wszystkie zaplanowane prace przyczynią się do zwiększenia atrakcyjności kulturalno-turystycznej Ogródów Przelewice oraz zapewnią mieszkańcom województwa zachodniopomorskiego lepszy do- stęp do kultury, turystyki i edukacji.

Nadchodzące wydarzenia w Ogrodach Przelewice

8 września odbędzie się Jubileuszu 90-lecia powstania Arboretum i zorganizowane zostanie m.in. Ogólnopolskie Sympozjum pt. „Historyczne parki i ogrody dziedzictwem kultury oraz miejscem nowych form edukacji”.

W wrześniu Ogrody Przelewice szykują NOC BAJEK! To będzie już szósta edycja, 9 września po raz kolejny odwiedzający będą mieli okazję zanurzyć się w świecie wyobraźni, pełnym magii i świetlnych atrakcji.

Jak co roku, we wrześniu odbędą się także **Dożynki Wojewódzkie (16-17.09.23)**. Oprócz tradycyjnego obrzędu dożynkowego rozstrzygany jest Konkurs Wieńców Dożynkowych z całego województwa oraz konkurs „Piękna Zachodniopomorska Wieś”. Wydarzenie łączy tradycje wsi zachodniopomorskiej z rozrywką, rekreacją i wypoczynkiem. Prezentowane są występy lokalnych zespołów. Jarmark kusi produktami i potrawami kuchni regionalnej, rękodziełem i wyrobami artystycznymi. Lokalni wystawcy prezentują przepyszne produkty m.in. w ramach „Alej Zachodniopomorskie Smaki”. Lokalne grupy działania przedstawiają „Ogrody Dobrych Praktyk”. Szereg atrakcji dla rodzin w postaci konkursów i zabaw. W tym czasie Ogród Dendrologiczny jest otwarty nieodpłatnie dla wszystkich. Finał, to zawsze koncert „Gwiazdy wieczoru”.

Wrzesień to czas podsumowania sezonu pszczelarzkiego. **Wojewódzkie Dni Pszczelarza** odbędą się **17 września** w Ogrodach Przelewice. W trakcie imprezy można uczestniczyć w otwartych szkoleniach i wykładach o tematyce pszczelarzkiej. Jest to także czas wręczania odznaczeń i podziękowań za pracę na rzecz pszczelarstwa. Prezentowane są produkty pszczoły z terenów całego Pomorza Zachodniego. Wydarzenie ubarwiają koncerty, można także skosztować lokalnych produktów i nabyć niepowtarzalne wyroby artystyczne.

2023 rok w Ogrodach to Jubileusz powstania Arboretum w Przelewicach, czas wielkich prac inwestycyjnych, ale także rok wielu ciekawych wydarzeń, na których warto być.

Zapraszamy także do zapoznania się z naszą ofertą edukacyjną

www.ogrodprzelewice.pl

Niesamowita liczba i różnorodność wystawców. Tysiące osób odwiedzających i czynnie uczestniczących. Bogata oferta kulturalna i rekreacyjna... No i wiosennie kwitnący Ogród Dendrologiczny. Nasz tegoroczny jubilat, który w tym roku obchodzi swoje 90-lecie.

...a przecież okoliczności, mimo że miłe, nie sprzyjały takiemu rozmachowi organizacyjnemu. Całość dwudniowego wydarzenia odbyła się mimo prowadzonych inwestycji na folwarku, przy pałacu i w ogrodzie. Pomysł marszałka Olgierda Geblewicza i zarządu województwa, aby Przelewice były miejscem prezentacji potencjału i dorobku obszarów wiejskich naszego województwa na pewno się sprawdza.

Dziękuję Państwu, że kolejny raz nam zaufaliście i korzystacie z naszej oferty.

Zygmunt Siarkiewicz
Dyrektor Ogrodów Przelewice

*Zapraszamy Państwa za rok
na Festiwal Tradycji Pomorza Zachodniego*

ORGANIZATORZY

Ogrody
Przelewice

Ogrody Przelewice
Zachodniopomorskie Centrum Kultury
Obszarów Wiejskich i Edukacji Ekologicznej

Pomorze **Zachodnie**

INSTYTUCJA KULTURY
SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA
ZACHODNIOPOMORSKIEGO

ogrodprzelewice.pl